

Carl Berglöf
Swedenergy
+46 701 64 44 46
carl.berglof@energiforetagen.se

Taxonomi: Energiföretagens ståndpunkter

Övergripande

- Vi är positiva till taxonomi som verktyg. Vi ser att elektrifieringen av Sverige kommer kräva investeringar långt över 1000 miljarder till 2045. En taxonomi som styr kapital i sådan riktning är välkommen.
- I vårt remissvar innan jul efterfrågade vi stora förändringar. Dock har endast mindre justeringar genomförts. Det finns därmed utrymme att förbättra hållbarhetskriterierna ytterligare i framtiden.
- En viktig principfråga för oss är att befintlig miljölagstiftning ska anses tillräcklig för att en aktivitet ska klassas som hållbar. Kommissionen har bara delvis justerat akterna i linje med detta. Det här gäller främst vattenkraft och i viss mån bioenergi, som på grund av taxonomins binära egenskaper riskerar att hamna i samma klass som kol. Av den anledningen hade det dock varit att föredra med ett system som klassificerade utifrån grader av grönt. Från Energiföretagen Sveriges sida menar vi dock att den här typen av genomgripande reglering, som går utanför existerande miljölagstiftning, inte bör delegeras till kommissionen.
- Kommissionen har en ojämn ambitionsgrad för olika teknikområden vilket strider mot Taxonomiförordningens krav om teknikneutralitet, dvs att alla tekniker som hanteras på likvärdigt sätt. Vissa tekniker (sol- och vindkraft) har haft ett uttalat frikort, medan andra tekniker måste föra sin klimatnytta i bevis samt får strängare kriterier än vad som anges i EU-lag.
- Man kan konstatera att det här är alltför genomgripande lagstiftning för att inte behandlas i en politisk medbeslutandeprocess, och då kommissionen även avisat att taxonomi ska kunna utgöra grund för översyn av statstödsregelverket, EU-finansiering via Europeiska Investeringsbanken (EIB) och andra program och fonder. De potentiella spridningseffekterna av felbedömningar är alltså betydande.

Vattenkraft

Vad har blivit bra?

- Tydligare hänvisning till ramdirektivet för vatten, dvs befintlig miljölagstiftning, har införts.

Vad är fortfarande dåligt eller mindre bra?

- Flera kriterier är mer långtgående än vad som anges i ramdirektivet för vatten och dess nationella tillämpning (DNSH (3) Punkt 2). Det skapar en olycklig dubbelreglering, som försvårar och fördyrar för det kraftslag som skapar förutsättningarna för ökad andel sol och vind.
- Det finns en lista med kriterier som ensidigt fokuserar på vattenmiljön, utan hänsyn till vilken negativ påverkan uppfyllande av dessa kriterier skulle få för vattenkraftsproduktionen och vattenkraftens reglerförmåga. Att dämna upp och reglera vattnet är det som ger vattenkraftens dess unika förutsättningar att balansera elsystemet.
- Kriterierna är dessutom mycket otydligt formulerade och därmed näst intill omöjliga att bedöma. Det krävs mycket omfattande och platsspecifika utredningar för att kunna avgöra vilka åtgärder som är biologiskt motiverade och tekniskt genomförbara. Otydliga kriterier lämnar ett stort utrymme för godtyckliga bedömningar, vilket skapar osäkerhet för alla.
- Kriterierna harmoniserar inte med den nationella planen för miljöanpassning av svensk vattenkraft. Med taxonomins kriterier är det troligt att många vattenkraftanläggningar inte kommer att klassas som hållbara ens efter denna miljöanpassning. Detta är mycket olyckligt eftersom vattenkraftsbranschen själv gått med på att finansiera miljöanpassningen av vattenkraften med 10 miljarder kronor och egeninsatser.

Bioenergi

Vad har blivit bra?

- Klassning som övergångsteknik som ska avvecklas på sikt är borta. Det är en mycket stor förbättring. Kommissionen ser nu bioenergi som en långsiktigt hållbar lösning.

Vad är fortfarande dåligt eller mindre bra?

- Kriterier som går utöver befintlig lagstiftning (Förnybartdirektivet) står kvar. Det skapar osäkerhet på bioenergimarknaden och därmed stagnerar viljan att investera. Det innebär också att kommissionen kan driva skarpare lagstiftning vid revidering av förnybartdirektivet som de redan har aviserat.
- Alla pannor oavsett storlek måste klara kraven på markkriterier enligt RED-II. Både befintliga och nya pannor, oavsett storlek, måste klara krav på klimatbesparingar. I RED-II ställs krav på markkriterier endast på pannor > 20 MW och krav på klimatbesparingar endast på nya pannor >20 MW som sätts i drift efter 2021.
- Skarpare krav skapar mer administrationskostnader, även om kraven klaras.

- Anläggningarna som inte träffas av kraven i RED-II måste ändå ta höjd för att klara de skarpare kraven i taxonomin i fall de behöver låna pengar för utveckling och uppdatering av sin anläggning.
- RME och de flesta HVO klarar inte kraven, förutom HVO från livsmedelsindustrin. Det blir ett problem om flera på marknaden behöver använda samma flöde. Det blir dyrare för anläggningar som konverterar till bioolja.

Energiåtervinning av restavfall som blir kvar efter insamling, sortering och materialåtervinning

Energiåtervinning av restavfall har inte hanterats av kommissionen vilket vi beklagar. Vi har inte fått någon återkoppling om hur de avser att hantera det framöver.

Kärnkraft

Kärnkraft ingår inte i det som presenterats men i kommunikationen anges att den ska hanteras i kommande delegerade akter under året. De har tidigare sagt att kärnkraften ska hanteras senare, men inte hur. Vi välkomnar den ökade tydligheten.

En underlagsrapport har tagits fram av kommissionens forskningsorgan JRC. Den ger stöd för att kärnkraft ska kunna klassas som hållbar. Rapporten likställer kärnkraftens miljöpåverkan från den från exempelvis vattenkraft. Rapporten ska granskas i två steg av två oberoende kommittéer. Deras utlåtande kommer också vägas in i kommissionens bedömning.

Energiföretagen välkomnar en gedigen genomgång av kärnkraftens klimat- och miljöpåverkan så att kommissionen får ett sakligt och vetenskapligt underlag att utgå ifrån.

Vätgas

Vad har blivit bra?

- Vi ser inga förbättringar jämfört med tidigare.

Vad är fortfarande dåligt eller mindre bra?

- Kriterierna utgår från framställning från fossil råvara (procentuell minskning av utsläpp jämfört med framställning ur naturgas). Vi hade hellre sett ett CO₂-kriterium baserat på den el eller värme som nyttjas och att framställningen inte ska vara fossilfri.
- Det är otydligt om förnybartdirektivets krav på så kallad additionalitet ska tillämpas, dvs att endast ny förnybar elproduktion får räknas in. Energiföretagen anser att all el från nätet ska kunna användas för hållbar framställning av vätgas och annan elektrobränsle.

Elnät

Vad har blivit bra?

- I tidigare läcka var eldistribution (DSO) bortplockad. Det verkar ha varit ett skrivfel. All distribution av el (både TSO och DSO) är nu medtagen.

Vad är fortfarande dåligt eller mindre bra?

- Det kvarstår krav om att endast verksamhet under en viss utsläppsnivå (100 gCO₂/kWh) ska få anslutas om elnätsverksamheten ska anses hållbar. Dock finns i Elmarknadsdirektivet krav på icke-diskriminerande anslutningsplikt för elnätbolag. Det betyder att bolagen själva inte kan påverka sin hållbarhetsgrad utan att bryta mot lagen.

Vad blir effekterna av taxonomin?

Taxonomin effekter kan beskrivas i fyra steg:

1. Konsekvenser för den enskilda investeringen. Om en investering i en aktivitet kan klassas som hållbar ges tillgång till fördelaktiga finansieringsmöjligheter. Det förenklar för vissa typer av investeringar. Denna möjlighet uteblir om aktiviteten inte kan klassas som hållbar enligt taxonomin.
2. Konsekvenser för energibolaget som helhet. Taxonomiuppfyllnaden för energibolagets samlade portfölj kommer påverka bolagets kreditvärde. Det kan få stor inverkan på bolagets finansiella förmåga och möjlighet att utföra ytterligare investeringar.
3. Konsekvenser för elförbrukarna. Alla större bolag (>500 anställda) måste ta fram en hållbarhetsredovisning där graden av taxonomiuppfyllnad ska ingå. Den el som används i verksamheten ska redovisas och utgör ett av nyckeltalen som ska värderas. Om elen kommer från kraftkällor som inte uppfyller taxonomin blir bolagets hållbarhetsvärde lägre. Det kan påverka dessa bolags tillgång till fördelaktiga finansiella villkor vid investeringar eller möjlighet att ingå i gröna fonder etc.
4. Konsekvenser för elmarknaden. Om bara vissa enskilda kraftslag ges tillgång till gröna investeringsmedel finns risk för en ytterligare snedvridning av elmarknaden. Den hotar att förstärka de driftsäkerhetsproblem som redan idag finns i kraftsystemet. Därmed finns en risk för negativ påverkan på kraftsystemets leveranssäkerhet.
5. Spridningseffekter på annan EU-lagstiftning. Kommissionen har aviserat att taxonomin ska kunna utgöra grund för översyn av statstödsregelverket, EU-finansiering via Europeiska Investeringsbanken (EIB) och andra program och fonder. Man kan även misstänka att det påverkar revideringen av förnybartdirektivets hållbarhetskriterier, så att medbeslutandeprocessen där bakbinds av ett regelverk som beslutats av kommissionen. De potentiella spridningseffekterna av felbedömningar är alltså betydande.